

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Fővárosi Ítéltábla a dr. Kiss Elemér ügyvéd (cím) által képviselt felperes neve (felperes címe) felperesnek, a Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt., dr. Kovács L. László ügyvéd (cím) által képviselt alperes neve alperes ellen hagyaték kiadása iránt indított perében a Fővárosi Bíróság 2009. október 27. napján hozott 22.P.26.663/2008/3. számú ítélete ellen az alperes részéről 4. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

í t é l e t e t:

A F-i Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti. Az indokolás 3. oldal 3-5. bekezdéseiben foglaltakat részben megváltoztatja. Megállapítja, hogy az alperes a perre okot nem adott. A felperes követelése az álörökösrel szemben érvényesített öröklési jogviszonyból származó igény, amelynek teljesítése nem minősül a jogellenes állapot megszüntetésének. Az 5. bekezdés utolsó mondatát mellőzi.

A le nem rótt 5.000 (Ötezer) forint fellebbezési illetéket az állam, egyéb költségeiket a felek maguk viselik.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

Néhai Gy.Jné 2000. április 7. napján elhunyt. 2001. január 21-én a közjegyző ingatlan és ingó hagyatékát vérszerinti örökös hiányában a alperes nevenak adta át. A felperes, mint az örökhagyó törvényes örököse, a perindítást megelőzően felhívta az alperest a hagyatéki vagyonnal történő elszámolásra. Végleges kereseti kérelmében 10.129.797 forint és kamatai megfizetésére kérte az alperes kötelezését jogalap nélküli gazdagodás címén.

Az alperes a csatolt okiratok alapján a felperes örökösi minőségét nem vitatta, tényelőadása szerint az ingatlant 8.900.000 forintért értékesítette, a betétkönyvet 2001. március 9-én kiváltotta, ebből 1.395.671 forinthez jutott. Beszámítási kifogást terjesztett elő 165.874 forint erejéig és ezután kamatot is igényelt. Arra hivatkozott, hogy öröklés folytán tulajdonba kapta a hagyaték tárgyait, azokat ingyenesen jogszabályi felhatalmazás hiányában nem engedheti át az állami vagyonról szóló

2007. évi CVI. törvény (továbbiakban: Ávt.) 36. § (1) bekezdés f) pontja alapján. Belső utasítása szerint egyezséget csak akkor köthet, ha az öröklés ténye tekintetében részíteleket vagy közbenső ítéletet hoz a bíróság.

Az elsőfokú bíróság ítéletében kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 10.129.797 forintot, ennek 2008. december 12-től a kifizetésig járó törvényes mértékű késedelmi kamatát. A mérsékelt és az állam által előlegezett 60.780 forint illetéket az állam, egyéb költségeiket a felek maguk viselik.

A kereset és a beszámítási kifogás tekintetében a felek között nem volt vita, ezért az elsőfokú bíróság a per fő tárgya tekintetében döntését a Pp. 221. § (2) bekezdésére hivatkozással az irányadó jogszabályokra utalással hozta meg.

A perköltség viseléséről a Pp. 81. § (1) bekezdése alapján határozott. Nem értett egyet az alperes érvelésével, mely szerint a perre okot nem adott. Nem vitás, hogy az örökös minőség megállapítására, a hagyatéki eljárás jogerős befejezését követő egy éven túl csak bíróság előtt van mód. A felperes keresete azonban nem örökös minősége megállapítására irányult, ezért e körben rész,- vagy közbenső ítélet nem hozható. (22.P.26.663/2008/3. számú ítélet 3. oldal 3. bekezdés)

Az alperes által hivatkozott Ávt. 36. § (1) bekezdése kimondja, hogy az állami vagyon tulajdonjogát ingyenesen átruházni csak a törvény rendelkezése alapján lehet. A (2) bekezdés f) pontja szerint az állami vagyon tulajdonjoga ingyenesen átruházható a Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt. által a peres eljárásban kötött, a bíróság által jóváhagyott egyezség keretében az állami vagyonba tartozó dolog tulajdonjogáról való lemondás esetén. (22.P.26.663/2008/3. számú ítélet 3. oldal 4. bekezdés)

A hagyaték tárgyaival történő elszámolás nem minősül az állami tulajdon átruházásának, hanem a jogellenes állapot megszüntetése, ezért az Ávt. hivatkozott rendelkezése az ügyben nem alkalmazható. Az pedig, hogy az egyezségkötést az alperes szabályzata a jogszabályi rendelkezéstől eltérően tiltja, nem eshet a felperes hátrányára és nem jelenthet számára többlet, a Ptk. 4. § (1) bekezdésében foglalt kötelezettség betartása esetén fel nem merülő költséget. (22.P.26.663/2008/3. számú ítélet 3. oldal 5. bekezdés)

Ugyanakkor a felperes nem igazolta, hogy igénye érvényesítésével önhibáján kívül késlekedett.

Az alperes fellebbezésében az elsőfokú ítélet indokolásának részbeni megváltoztatását annak kimondásával kérte, hogy az alperesnek ilyen eljárásokban nincs lehetősége az örökös minőség peren kívüli megállapítására, illetve elfogadására. Kifogásolta azt a megállapítást, hogy a kereset nem az örökös minőség megállapítására irányult. A hagyaték tárgyának kiadása iránti, marasztalásra irányuló kereseti kérelem jogalapja körében a felperes arra hivatkozott, és bizonyította, hogy az örökhagyó törvényes örököse. Első lépésként tehát igazolnia kell örökös minőségét, csak ennek megállapítása után van lehetőség a hagyaték tárgyainak kiadására. Az elsőfokú bíróság is öröklés iránti igényként jelölte meg a per tárgyát. A PK 262. számú állásfoglalásban kifejtettekre tekintettel az utóbb hozott jogerős ítélet hiányában nem a jogellenes helyzet

megszüntetéséről, hanem az állami tulajdon átruházásáról van szó. Erre tekintettel indítványozta közbenső ítélet meghozatalával a felperes örökösi minőségének megállapítását, amelynek alapján az alperesnek lehetősége van a hagyaték tárgyait átadására és az örökösökkel történő elszámolásra.

Téves megállapítás, hogy az alperes szabályzata jogszabályi rendelkezéssel ellentétesen tiltja az egyezség kötését. A hagyaték kezelésével kapcsolatos belső eljárási szabály összhangban áll az Ávt-vel. Az elsőfokú bíróság álláspontjának elfogadása esetén az örökösi minőség megállapítására a alperes neve nevében eljáró Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt. is jogosult lenne.

A felperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte. Hivatkozása szerint nem igényelte örökösi minőségének megállapítását. Az örökhagyó hagyatékát, mint törvényes örökös az örökhagyó halálának időpontjában a Ptk. 673. § (2) bekezdése alapján ipso iure megszerezte, marasztalásra irányuló keresetét a hagyaték tényleges tulajdonosaként terjesztette elő. A PK 262. számú állásfoglalásra hivatkozás ezért nem releváns. A perindítást megelőző felszólító leveléhez csatolt anyakönyvi kivonatokkal és egyéb okiratokkal igazolta, hogy néhai Gy.Jné törvényes örököse. Az alperes peren kívüli egyezség keretében átadhatta volna a hagyatékot, ennek hiányában igényét csak peres úton érvényesíthette. Az államot a polgári jogviszonyokban a természetes, illetve jogi személyekkel azonos jogok illetik és kötelezettségek terhelik. Nem követhet olyan gyakorlatot, hogy a közhatalom gyakorlójaként megalkotott jogszabályra és belső szabályzatára hivatkozással elzárkózik a jogvita peren kívüli rendezésétől. A perre okot nem a felperes, hanem az alperes adott, aki a hagyatékot jogalap nélkül tartotta magánál és annak kiadásától elzárkózott.

A fellebbezés részben alapos.

Kétségtelen, hogy a felperes a perben nem örökösi minőségének elismerését, hanem törvényes örökösként jogalap nélküli gazdagodás címén kérte az alperes kötelezését a teljes hatályú hagyatékátadó végzéssel részére átadott, majd értékesített vagyontárgyak ellenértékének megfizetésére. A felperes követelése az álörökössel szemben érvényesített öröklési jogviszonyból származó igény, amelynek teljesítése nem minősül a jogellenes állapot megszüntetésének. Az alperes a felperes bejelentése alapján nem bírálhatja el a felperes törvényes örökösi minőségét. E kérdés eldöntéséhez szükséges valamennyi anyakönyvi kivonat, egyéb okirat benyújtása esetén akkor sem köthet peren kívüli egyezséget a gazdagodás visszatérítésére, ha nyilvánvaló, hogy gazdagodás jogalap nélküli volt. A PK 262. számú állásfoglalásban foglalt iránymutatás szerint a hagyatéki eljárásban mellőzött érdekelt esetleges igényét hagyatéki eljáráson kívül, a törvény rendes útján érvényesítheti. A teljes hatályú jogerős hagyatékátadó végzés az abban megjelölt örökösöknek e minőségét és örökségének a tárgyát ugyanis igazolja mindaddig, amíg a bíróság a peres eljárásban hozott határozattal másként nem dönt, amely nyilvánvalóan nem minősül a jogellenes állapot megszüntetésének.

A perbeli jogvitában a keresetőségi jog körébe tartozó kérdés, hogy a felperes a néhai törvényes örököse-e vagy sem. A Pp. 3. § (1) bekezdése kimondja, hogy eltérő törvényi rendelkezés hiányában csak a vitában érdekelt fél terjeszthet elő keresetet. A vitában érdekelt félnek az tekintendő, aki a perbeli jogviszony alanya, akinek a törvény által biztosított joga veszélyeztetve van, vagy sérelmet szenvedett. A per megindításához tehát jogi érdekeltisége fűződik, mert annak eredménye kihat jogi helyzetére, jogokat szerezhethet, illetőleg valamely kötelezettség alól szabadulhat, vagy jogvédelmet nyerhet. A vitában való jogi érdekeltiség, a perbeli legitimáció (keresetőségi jog, igényérvényesítési jogosultság) tehát alapvetően a fél és a per tárgya közötti anyagi jogi kapcsolatra vonatkozik. Azt jelenti, hogy a felperest megilleti a keresettel érvényesített jog az alperessel szemben, mert ő az érvényesített jog anyagi jogi jogosultja. Az elsőfokú bíróság ennek megfelelően állapította meg, hogy a felperes néhai Gyói Józsefné vérszerinti törvényes örököse, és erre tekintettel kötelezte az alperest az öröklési jogviszonyból származó igény teljesítésére, a hagyaték helyébe lépett érték megfizetésére,

Helyesen érvelt az alperes a fellebbezésében azzal, hogy a perre okot nem adott. A vérszerinti törvényes örökös személye a hagyatéki eljárásban nem volt ismert. A felperes az öröklési jogviszonyból származó igényével a jogerős hagyatékátadó végzés meghozatala, a He. 76/A. §-ában a hagyatéki eljárás megismétlésére előírt határidő elteltével, tehát olyan időpontban lépett fel, amikor az igény a hagyatéki,-továbbá a már kifejtettek tekintetével peren kívüli eljárásban nem rendezhető, csak a törvény rendes útján, perindítással érvényesíthető. A perre a felperes magatartása adott okot, az ítéltábla ezért mellőzte az elsőfokú ítélet indokolásából a 3. oldal 5. bekezdés utolsó mondatát.

A F-i Ítéltábla a kifejtettek alapján az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintette, indokolásának fellebbezett részét a Pp. 253. § (2) bekezdése szerint részben megváltoztatta.

A másodfokú perköltség és a le nem rótt fellebbezési illeték viselésére vonatkozó rendelkezés a Pp. 239. §-a szerint irányadó Pp. 81. § (1) bekezdésén, az Itv. 5. § (1) bekezdés a) pontján, a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 14. §-án alapul.

....., 2010. március 9.

Fermanné dr. Polák Zita
a tanács elnöke

Dr. Baloginé dr. Faiszt Judit
előadó bíró

Dr. Hegedűs Mária
bíró

